

VĚDA: Robot básníkem - Neviditelný pes

 neviditelnypes.lidovky.cz/veda/veda-robot-basnikem.A230202_215658_p_veda_nef

3. února 2023

VĚDA: Robot básníkem

3.2.2023

ChatGPT umí odpovědět na každou vaši otázku a může napsat kvalitní báseň na jakékoli téma.

Společnost OpenAI již několik let vyvíjí AI (Artificial Intelligence) programy pro přímou komunikaci se spotřebitelem ve všech formách ([zde](#)). Jejich projekty zahrnují skládání hudby umělou inteligencí a jejich písničky prý jsou na lidské profesionální úrovni; jejich programy dovedou kreslit obrázky podle slovního popisu, a naopak slovně popisovat předložené obrázky. Obrovský zájem celého světa vzbudil program ChatGPT, který zveřejnili na začátku prosince 2022 a dočasně dali zadarmo k dispozici, samozřejmě z reklamních důvodů. Program rozumně konverzuje v mnoha řečech, a hlavně dovede na požádání vytvořit text nebo odpovědět otázku na jakékoli téma, a to z hlediska jakéhokoli subjektu (zkuste [zde](#)). Hodnota firmy OpenAI skočila na 30 miliard dolarů.

Můžete si vyžádat lékařský posudek na svoje zdravotní příznaky nebo objednat si proslov k narozeninám kolegy v práci včetně legrační básničky. Moje známá zkoušela žádost o udělení grantu a dostala zcela profesionální text, já jsem zkoušel úvod k patentové přihlášce (kterou opravdu nyní píšu) a nenapsal bych to sám o moc lépe. V izraelské televizi předložili učitelům několik esejů napsaných žáky a několik napsaných programem; učitelé nebyli schopni práce rozlišit. Nejdokonaleji se program vyjadřuje v angličtině, kde téměř nedělá chyby. V ostatních jazycích program dobrušují. Mě nejvíc fascinuje schopnost té AI napsat báseň na jakékoli téma.

Jako rozcvičku jsem anglicky požádal: „Napiš báseň o havranovi, co se objeví a mluví, řka never more“, a on během deseti vteřin poskytl pět slok, každá o čtyřech řádcích, včetně rýmů. Napsal poetický a logický text vyjadřující náladu shodnou s Havranem E.A. Poea, jenom bez vzpomínek na mrtvou milenku, ty ale program přidal, když jsem se o ní zmínil dvěma slovy v zadání. Při opakovaném zadání jsem dostal mnoho modifikací s různou délkou i obsahem, ale doslovné opsání Poeova Havrana jsem nepozoroval. Českou poezii jsem vyzkoušel zadáním připomínajícím Sládkovu básničku o studánce: „Napiš o studánce a lani“.

A ona (ta umělá intelligence) mi odpověděla deseti hezkými verši, které by se klidně mohly objevit v učebnici pro základní školy. Pouze si popletla slova „laň“ a „lán“, první verše zněly:

„Studánka v lese plná čisté vody, Lánem se vinoucí, jako šperk z kamene“. Takovou chybičku můžeme umělé inteligenci odpustit (nejen proto že je ženského rodu), firma OpenAI to časem dobrousí. Ve světle celkem přijatelné poezie, kterou můžeme v nekonečném množství a bez omezení získat od oné AI, jeví se 90 % všech zveřejněných básní již méně úctyhodně než doposud. A během několika let úroveň umělých textů může zastínit úplně všechny básně ve všech jazycích, a nakonec asi i romány.

Technické texty se jeví dokonalé. Vyzkoušel jsem i úvahu. Zadal jsem česky: „Napiš úvahu o smyslu života“ a ona napsala (nekráceno a neupraveno): „Smysl života je otázka, kterou si kladou lidé po tisíce let a stále není jednoznačně odpovězena. Každý má svou vlastní interpretaci a pro každého může být smyslem života něco jiného. Pro někoho může být smyslem života být šťastný a naplnit své sny, pro jiného může být smyslem sloužit druhým a pomáhat jim. Někteří lidé hledají smysl života v duchovním rozvoji a spirituality, zatímco jiní ho hledají v kariéře a materiálním úspěchu. V konečném důsledku může být smyslem života to, co si sami vybereme a co nám dává pocit

smysluplnosti a štěstí. Je to individuální volba a každý má právo ji učinit svým vlastním způsobem. Důležité je najít v životě něco, co nás naplňuje a co nás motivuje k dalšímu růstu a rozvoji.“

Nic hlubokého ani nového v tom není, ale jako krátká úvaha na toto téma o 130 slovech by to každému studentu muselo projít. Jen slovo „spiritualita“ mělo být v šestém pádě. Otázka je, zda text obsahuje nějaké originální věty, nebo jestli jde o mozaiku hotových vět či dokonce celých souvětí. Hledal jsem uvedené věty nebo jejich úseky v Googlu, a zjistil že všech 16 vět textu lze najít buď doslovně nebo s mírnými obměnami v Googlu (souvětí jsou nová). To tvůrčí schopnosti programu nijak nesnižuje, neboť i my používáme především zaběhlá sousloví, fráze, a dokonce i celá souvětí. Nejdůležitější sdělení usilují o jasnost, a ne o originalitu. Když křičíme: „pozor medvěd“ nebo „pozor auto“, tak pro svoje sdělení nehledáme zajímavá synonyma.

Novinový článek obyčejně v zaběhnutých formách jen vyměňuje jména politiků, kteří byli zrovna usvědčeni nebo jména zemí, kde se vede válka. Technický text dosazuje do předpřipraveného formátu čísla a vzorce. Je jasné, že úplně všechny věty a jednoduchá tvrzení, která nás obvykle napadnou, již někde v éteru doslovně existují, ale asi i mnohé věty z jakékoli „filozofické“ úvahy již existují alespoň v nějaké mírně pozměněné formě (mimo Google je k dispozici ještě mnohem více textů). Takže asi nebude snadné vytvořit originální text. Všechny slova je omezený počet, a i jejich kombinací použitelných v našem životě. Věta „všechno již bylo řečeno“, zadaná v uvozovkách do Googlu, poskytuje kolem 2200 výsledků.

Nelze rozlišit, zda mluví prezident Zeman nebo imitátor Petr Jablonský ([zde](#)). Stejně dnes již nelze rozlišit, zda mluví člověk nebo robot. Když jsem slyšel Elona Muska označovat AI jako největší hrozbu naší civilizace, považoval jsem to za nadsázku, ale moje komunikace s ChatGPT mě přesvědčila o tom, že Musk má pravdu. Počítačové viry mohou škodit i nezávisle na svých hackerských tvůrcích, stejně budou moci během několika desítek let škodit roboti.

Jejich fyzické realizaci nestojí v cestě žádný teoretický problém, jen o jejich inteligenci a psychických schopnostech panovaly určité pochyby, ale ChatGPT tyto pochyby dále oslabil.

Cyrano z Bergeracu mluví prostřednictvím někoho jiného, stejně tak ChatGPT a další programy k nám mohou promlouvat prostřednictvím různých zdrojů, a my nebudeme schopni vědět kdy mluví lidé a kdy stroje. Napadne nás stará otázka, jak vůbec můžeme vědět, že ten, kdo mluví je opravdový člověk. Jak poznáme, že sdělení k nám přicházející nejsou umělého původu? Odpověď si můžete najít zde: [ChatGPT](#).

<https://www.hegaion.cz/>

Tomáš Guttman